

MARTIN OLIVA

Napsal A. V. Šmilovský.

XIII.

První krok k Abrámkovi byl pro Martina skutečně osudným. Divná věc, co měl vypyté peníze v kapse, cítil Martin sám na sobě, že je zcela jiným nežli dříve, že se stala v něm změna, dodávající celému jeho smýšlení nového zvláštního rázu. Měl Olivové odjakživa jistou vrozenou hrdost a byl při svém jednání povždy ve svém způsobu své cti dbal. Oliva otec nebyl by za jistě za všechny poklady světa podepsal židovskou směnku, ne snad, že by věřitelem svého minil osíditi, nýbrž proto, že by byl podpis svůj pokládá za rozhodnou nedůvěru, kterou by měl věřitel k jeho slovu, jež jednou dáno, stálo za sto podpisů. Oliva syn, se neručil se v podstatě smýšlením od otce svého, nevstoupil, jak vypravovali jsme, v šlépěje svého rodiče. Poháněl jej k tomu odchýlení se vážné příčiny, kterých otec jeho nepoznán, což jej v očích soudného čtenáře ovšem poněkud omtoává; ale při tom všem nebyl viny prost, jednak že důkladně nerozvažil, co z toho pojít může, když židovi se zapíše, jednak z pohodlí, které nikterak se nedá omluviti, nehledal si jině přátel a pomocí v tísní své. Namísto snad někdo: „Mélo to už tak být, byl to jeho osud!“ Ne tak, přátele, osud přestává být osudem, kde není stávková v člověku, kde jistota a ráznost jest v myšlení a chtění. Martin o své vůli a ujmě vkročil na půdu nejistou, podemletem, jež často pod nohama se propadává a pohřbíval tyžs bludného enoodee. Rozárka přitáhla Martin za sebou; tušili snad, však nebyli si toho vědomi, kam je jejich cesta zavede. Ta dobrá Rozárka, Bůh ji opatruj!

První krok po podepsání směnky měl mladý Oliva zlou. Spal sice tvrdě, ale těžké a hrozné sny tak jej po celou noc trápiły, že probudiv se byl více unaven, než když si ulehl. Vstal na rubez, mrať a nevrly, živobytí ho nic netěšilo. K Rozárce stavěl se v lidným, říkálo mu eosí v srdeci, že jest jí tím povinen, že si dala říci a s ním podepsala. Byl k ní n přimnější, vroucnější, a Rozárka za to děkovala Bohu. Lepší noc než Martin měl Abrárek. Spal tak šťastně, jako jest nikdy za svého živobytí, vyjímajíc snad dny nevinného obráztví. Sny, jež jako luzné obráztví táhly jeho židovskou duši, točily se vesměs kol Martina a jeho krásného statku. Abrárek sžíval se se sebe v duchu chudého vesnického kramáře a viděl se již v duchu ve městě, an stojí v nádherném krámě za pultem a ukládá do tobolek hromada dobrých smének. Povždy střížlivou a vypočítavou jeho duši zachvátily dnes fantasie, ale nikoli lichá a postrá, nýbrž zakládající se na skutečnosti. Hned jak Martin večer od něho odešel, věděl Abrárek, na čem je. Stálo to sice dost práce, nežli mu mladý Oliva šel na lep, ale což na tom, na vějece přece uvážl, a aby s ním se neodtrhl, o to troulal si již Abrárek postarat. „S mé strany,” rozumoval židák, „chyba se nestane, a aby bláhový prospěchem se mne zbaviti, tof nemožná věc. Nemá k tomu dosti vzdělanosti a miluje příliš pohodlí a dobré živobytí. Oliva je náš, Pánbůh ví, a my ho nepustíme z rukou, já a Čertovák.“ Při posledním slově se Abrárek v rozumování svém zarazil. Ležel již v chudobné své posteli, když takto rozjímal. Děti a žena jeho kotel chrápaly, a šero a vane letní noci draly se otevřenou vyhlídkou do prostíků jeho příbytku. Abrárek se tak zarazil, že se vřepil ve svém loži. Usednul a sepiav ruce rozjímal dále: „Čertovák! Co zamýšlí ten člověk? Že chce zkaziti Olivu, jistota; že chce k tomu použiti jako nástroje, také jistota; že se všech zdejším sedláčků je nejebeřejší, je rovněž jistota; že já jsem Abraham Šieher a nespím, i když spím. Pravda, on by mi popřel profit a třeba dost tužný profit, ale proč bych se a někým o profit sdílel, mohl-li sám všechno shrábnouti!“ Abrárek se znovu zarazil ve přemýšlování. Nebyla to sice návrh myšlenka, u které stál,

ale byla to myšlenka tak důležitá, že žid všechny síly ducha svého sebral, aby jí se všech stran obrátil a co nejdůkladněji probáral. „Ty se musíš od Čertováka emancipovati,” šepala bezděky zkřívená jeho ústa. „Jak to vyvedeš?” ptal se vnitřní v něm hlas. V tom „jak” vězela celá klíčka. Žid kombinoval a rozbíral prostředky, jež mu rozum přinášel. Byl jist, že nemá nikterak nedůvěru v Čertovákovu vzbuditi, nemá-li se celý jeho oběh a plán snad před časem rozpadnouti. Na směnku, kterou v ruce měl, byl ovšem od svých spoluvěreň dosti potřebné peníze, ale nikoliv zadarmo, jako snad u Čertováka, povedli jej dále chytře za nos. Opatrnost je matka moudrosti a užitka, Abrárek nahlízel, že musí býti opatrnější nežli had v písmě, cítil však také zároveň, že má sílu k tomu, býti tak opatrným! Ale kdyby přes to všecko Čertovák se nedal oklamati, když nedal dalších peněz a chtěl sám pro sebe pracovati? Žid se hrde v loži svém vzpřimil. Cloha prostředníka, poubého prostředníka, nemohla jej nyní, když byl plánem směnky, nikterak uspokojiti. On nenabízal se Čertovákovi, Čertovák sám se mu nabídl, Čertovák ho nedocenil, on ho podcenil. Proč byl tak hloupý? K prvnímu kroku měl ho Abrárek potřebl, při druhém a třetím mohl už Abrárek státi na vlastních nohou. Bez rozpaků byl by Čertováka odhodil jako zbytečnou věteř, kdyby se byl nebal, že Čertovák může ze msty všecko zkaziti. Čert sám věděl, že Čertovák! Žid byl přesvědčen, že musí ještě dlouhé měsíce s Čertovákem dobrou vůli zachováti, než bude moci sám na vlastní účet pracovati. Tedy opatrnost a trpělivost!

Čil, který si Abrárek byl položil, byl jasný a jednoduchý; chtěl se obohatiti na účet Martinův, nebo kratěji řečeno, chtěl Martinu na mízní přivést a sebe na zelnou bouku. Plán jasný měl už v hlavě hotový. Znae výborně směněný rád a zákon, věděl, v jakém kruhu se může pohybovati, aby nikde u soudu nenarazil, a vypočítal si, jak postupně žalobou u krajského soudu, dobytím exekučního práva na svrsky, sekvestrací a posléze exekucí na živnost Martina o statek přivede. Při tom ovšem předpokládá, že Martin mu nebude moci v čas platiti, že mu bude při své neznalosti směněného zákona věřit, že se dá vhodně od něho překvapovati, že ostýchati se bude ještě v čas s někým, kdož věci znalý jest, se poraditi, zkrátka, předpokládá, žeho židů vábec v podobných případech u rolníků předpokládá, jež v něm často se nemýlívali. Jednalo se jen o to, kde vzíti peníze, až přijde ke dražbě statku, bude-li jeh potřebl, neb do těch dob musí už dávno Čertovák býti odstraněn. Tak daleko již měl Abrárek svůj plán promyšlen.

„Podepsal!” tázal se úšlechť hospodář. „Podepsal večer pozdě večer. Myslí jsem, že už budete v Španělsku, a nechal jsem si zprávu pro vás na ráno.“ „Kde máte směnku?” ptal se Čertovák rovněž tak úšlechť dále. Žid podíval se mu do očí tak hloupě a nevinně jako pětiletý chlapec. „Směnku jsem dobře sechoval. Ta se neztratí, budete beze strachu. Kdybych byl jen dost málo tuší, že si jí přejete viděti, byl bych jí s sebou vzal. Vůak jí přinesu třeba zítra, poněvadž už dnes domů asi nepřijdu.“ Čertovák nespustil se žida oči a mlčel; Abrárek úšlechť pokračoval: „Směnka zhotovena v nejlepší pořádku, zní na mne a na těle zlatých.“ „Na těle zlatých!” vskočil mu Čertovák s podivením do očí, „a kde jste sebrali ostatní peníze?” „Potřeboval jsem zrovna na krejcar dvě stě od vás; to ostatní přijde po čestkách. To víte, přáteli, člověk obchodní jako já musí už tomu rozuměti.“ Čertovák se potupně usmál a prohlásil: „A žena Olivova, podepsala také?” „To víte, že nejsem dnešní, a že žem musím mít také podepsání. A stálo se to před mými očima, aby snad nebyla někde stran podpisu opletáčka.“ „Vy jste po čertech správný, Abrámků,“ usmál se s uspokojením Čertovák. „Já chci, abyste byl se ranou spokojen, víc nic,” odpovídal úšlechť žid; věděl vy máně z dobré vůle přejete při tom výděleček, a Pánbůh ví, Abrárek nebyl ještě nikdy nevďěkem k dobrodincům.“ „Jen jestli také nebude,” připomněl Čertovák, zpytuje žida. „Bud jak bud, já bych měl raději sám směnku v rukou.“ „Zertujete, přáteli,” usmál se žid; „neboť při své moudrosti nemůžete přece býti takový dětina! Oběh je oběh. Vy jste mně do něho pájčili dvě stovky. Dobrá, já vám na ně dal pořádnou směnku, nestane-li se, že v takovém kou, není-li pravda? Nu, a vidíte, ty dvě stovky obracím já v obchodu s Olivou, a Oliva musí mně dáti na to jistotu. Ta jistota je jeho směnka. Bůh ví, kdybych měl miliony, svěděl bych je vám, protože jste moudrý a rozkařný muž; ale jsme lidé smrtelní. Kdybych já umřel a směnka Olivova byla u vás, musili by dědicí moji dvě stě zlatých vám zaplatiti, a dvě stě byly by u Olivě fuč; kdybyste vy zemřeli a měli Olivovu směnku nestane-li se, že v takovém nepořádku kus papírku, jako je směnka, se ztratí, a kdo by zas byl v bryndě, ne-li já, a kdo by zvléčel při tom, ne-li Oliva? Oběh je oběh, milý příteli, a má-li se pověsti, musí spočívati na vzájemně důvěře. Já mám nejlepší víru k vám, vy musíte mně také věřiti, jinak nepořídíme s Olivou nic; to vám mohu dáti písemně. A poněvadž já mně dále mám povcovati, musím mít přece stále směnku v ruce, neboť pak bych ho neměl na rukou. To přece naohlídnete. A pak rozumím té celé věci tak, že vy nechte, aby vaše jméno bylo při tom zaeenováno. To víte, lidé jsou žli, a bude z toho tahanie se souzřem a podobná věci. Já už za teč vyředleček, který mně dáte vyvěřati, vezmu všechno na sebe.“ „A pak,” hovořil židák dále, „a ústa mu jela jako železnice.“ „A pak, ani si nemůžete pomysliti, příteli, jaké práce a jakého namáhání to stálo, než mně manželé Olivovi podepsali. Myslí jsem už, že z celého obchodu nebude nic, nu ale, Pánbůh dal, a obrátilo se to k lepšmu a podepsali. Kdybyste to byli stýskali, byli byste jistě řekli: Stokrát raději budu kopat pařezy v lese, než takhle si vydělavat chlěb. Vězte mně, ten nájaký můj výdělek je krvavě zasloužen!“ Čertovák se upokojil; měl v těle selsovou čest a záleželo mu tudíž mnoho na tom, aby nepřítu na huben, že on vlastně věděl za Abrámkem. Že žid bude tak dlouho mlčeti, dokud mu z celého záležitosti výdělek pokyne, byl jist, ale věděl také, že kdyby s Abrámkem se rozakmtěl, že žid jazyk rozváže, a že pak nenávist celá vsi obráti se k němu a k jeho rodnici. Rozuměl Čertovák nahlízel se své strany, že nesal si žida rozhodně,

a proto se stavěl na oko spokojeným. Bystrý a chytrý Abrárek věděl dobře, kolik u Čertováka bílo, neprozradil se však ani slovíčkem. Při tom dělal židák, jako by se přesvědčil, že dopustil se nědeho, co mu na sta hokýřech ehuil způsobilo. „Vůak té také mám v kapse,” myslil si v duchu; „kdybych chtěl mluviti, zapával bych mně ústa více než dvěma stovkami!“ Tak stáli k sobě oba muži; na oko dávěra a přátelství, ale ve skutečnosti nevěřil jeden druhému, a jeden byl by se rád zbavil druhého. Byl to poměr ovšem neutěšený, v jehož lůně zvolna ale jistě uzrávala zláza Martinovi a Rozárce. Abránek ovšem sibi, že kdykoli bude Martin chtít, vyplatí mu z malé části obilím, ostatní část penězí oněch do tůžce ehuibujících set. Vůak bývají-li již vábec ve slibech ehuily, tím větší jsou ehuily v slihu, jež učinil žid příjemci směnky, který má v kapse řádně podepsanou, a na niž teprve částka byla vyplacena. Nezkoušený v té věci Martin, jenž minochodem řečeno, ostýchal se z nepravé stýdlosti u znalců za radu požádati, brzy sám na sobě Slíbené obilí dostal v čas od Abrámků, nikoli vůak bez namáhání a bez hádek. Nehledě ani k tomu, že míru nedostal spravedlivou, i jakost obilí nebyla podle toho, aby nepobouřila jeho žluč. Leč co naplat, obilí ke konci musel vzíti v ceně už napřed ustanovené. S prvníma dvěma sty, z nichž Martin ovšem dlouho. Peníze se rozešli jako ty sněhy na jaře i při dosti četném hospodaření, a Oliva musil k Abrámkovi pro jistotu. Nynt padalo teprve Martinův běhmo s očí, s kým to vstoupil v právní závazek. Skoro tři neděly musil Martin za židem běhat, nežli se doběhal nové částky peněz, za něž už měl napřed tak nelehké zaplatit úrok. Abrárek měl povždy na sta výmluv na oko dosti platných při ruce, jimiž odbyval netrpělivého dlužníka. Nebyl k Olivovi nikdy nezdrovitným nebo aspoň nevřidným, naopak přes rozličné urážky, jimiž ho tyržel Martin ve své nevoli obspýval, měl se k němu povždy na oko jako rozumný přítel, ovšem muobem rozumnější nežli upřímnější. Martin kolikrát už v duchu proklínal ten nápad, jež jej do židovny přivedl pro peníze. Kdykoli šel k Abrámkovi, bylo mu, jako by ho někdo za vlasy tahal, nebohl si však pomoci, musil tam osobně, neboť po poslovi by nebyl jačživ něco dostal. Konečně začátek listopadu dostal od věřitele svého novou částku, sto a padesát zlatých, nikoliv vůak celou, nýbrž jen sto a tři zlaté, poněvadž si Abrárek oněch čtyřicetsedm zlatých z nich strhl, které byl na sebe vzal Martin jako domnělý dluh po otci.

Chřipka
jest velice škodlivý host, což třeba mnoho osob ze zkušenosti ví. Objeví se často v mnohých částech této země, však, není pochybnosti, že nikdy ne tak všeobecně, jako minulou zimu a jaro, bez přehánění žádná místo v zemi nebylo od ní uchráněno. Tato neplehá nalezla své oběti všude. Příčinu toho dlužno hledati, dle všeobecného mínění v klimatických poměrech v této době převládajících. Jak se zdá, budou převládati podobné poměry i letos, a proto možno očekávati, že tato zvláštní a nakažlivá nemoc bude se bráti svým dřívějším směrem. Za každou cenu opatření jest prospěšné, ježto unce předjeiti nemocí jest lepší, než libra vyléčení.“ Pro tento úhel, tak dobře jako pro léčení chřipky, Dr. Petra Hoboko obstaralo zkoušku. Vzato v pravý čas posluje tělo a opevňuje ho proti útokům zárodků zavážujícím chřipku. Tím způsobem mnozí vyhnuli se této chorobě, vůak kdo jest již postižen, tu Hoboko dokazuje časem vyzkoušenou účinností čistěním, což umožňuje tělu zbaviti se toho nevídaného hosta. Proto neodkládejte zásobiti se v čas tímto cenovým lékem. — Dr. Petra Hoboko není na prodej v lékárnách. Zvláštní jednatel dodávaj ho lidem přímo z laboratorie. Nemáte-li žádného jednatelce ve svém sousedství, pište jediněmu majitelům, Dr. Peter Fabruay & Sons Co., 19-25 So. Hoyne Ave., Chicago, Ill. — Advertisement.

Severův český kalendář
na rok 1917 jest již hotový. Žádejte jej v lékárnách. Jest zdarma. Nemá-li jej váš lékárník, pište přímo nám.

KAŠEL

jest obyčejné jedním z nejzávažnějších příznaků při zápalu průdušek, křehčovitém závrťtu a chřipce. Abyste kašel ten zastavili a tak rychle účely získali, berzte

Severův Gothardský olej
Olejevaný Gothardský olej jest vřidnějším prostředkem proti pernicióznímu křečím a křehčovitěmu a křehčovitěmu, respektive i otokům. Cena 35 a 50c.

SEVERŮV BALSÁM PRO PLÍCE

(SEVERA'S BALSAM FOR LUNGS).

Děti, tak jako dospělí, mohou jej bráti, ano i nemluvatým velmi dobře prospívá. Jeť velmi příjemně chuti. Berzte jej při kašli, nastuzených, chřaplivosti, bolavém hrdle, kašli při zánětu průdušek, křehčovitěm záškrtu a při kašli z chřipky. Ceny 25 a 50 centů.

Píšte se vždy k hlavním sídly vrbu v lékárnách. Některé vůak nápočetelné a náhradky. Žádejte vřidně jen hlavním sídly. Kdyby to váš lékárník neměl, objednejte si je přímo od

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

Bliss & Wellman

kommissionári dobytlem

Exchange Building, Stock Yards Station, SOUTH SIDE OMAHA, NEB.

Jeme již v tomto obchodu 20 roků. Nefe vlastní zkušenost a znalost ve spojení se silami, které pro nás pracují, — mají též dlouhodobou zkušenost. A proto můžete s důvěrou se na nás spolehnutí, nám věřiti. Učinili jsme 6 milionů dollarů obrátu obchodního v této době, což dovede, že znalostelé mají v nás důvěru a že jsme jim získali ty nejvyšší ceny za jakost dobytka, jež trh poskytl.

Kandští farméri

těží z pšenice

Vážený společníku, země v Kanádě má více výhod, nežli jakékoli země světa. Má dosti půdy, kterou lze v plodiny přeměnit. Má dosti vody, kterou lze v plodiny přeměnit. Má dosti lidí, kteří jsou ochotni pracovat za nízkou cenu. Má dosti všeho, co potřebujete k úspěšnému hospodaření. Má dosti všeho, co potřebujete k úspěšnému hospodaření. Má dosti všeho, co potřebujete k úspěšnému hospodaření.

160 ACRE FARMS IN WESTERN CANADA FREE

MUZETE DOSTAT DOKOVINU O 160 AKRECH ZDARMA

160 akrů pozemky za poměrně nízkou cenou. Za málo než 100 dolarů můžete získat 160 akrů půdy, kterou lze v plodiny přeměnit. Má dosti lidí, kteří jsou ochotni pracovat za nízkou cenu. Má dosti všeho, co potřebujete k úspěšnému hospodaření. Má dosti všeho, co potřebujete k úspěšnému hospodaření. Má dosti všeho, co potřebujete k úspěšnému hospodaření.

Rectální nemoci — vyléčeny

Mírné ošetřování, které léčí pštěl, zřizov sílu nebo jiné rectální nemoci bez lékařského zákroeu. Žádný chloroform, ether ani jiný prostředek uspávací neuvříván. Vyléčení zajiřeno v každém případě, který jest přijat pro léčení a žádné peníze, dokud nemoc neodejde. Píšte pro knihu o Rectálních nemocích s dovědělnými. Dr. E. R. TARRY, 240 Bee Bldg., OMAHA, NEB.

FRANK SVOBODA

UMĚLECKÝ ZÁVOD POMNÍKOVÝ

Krásný nový cenník právě vydán. Pište si o něj dnes. Já vám ušetřím peníze.

1215-31 SO. 13TH ST. OMAHA, NEB.

Tímto oznamují všem četným starým i novým příznivcům, že v minulých dnech jsem koupil ehuilou budovu

HOTEL "PRAHA"

která jest úplně znovu vypravána vřidněm vřidněm zařízením, vřidněm dekorována a vše krajně usavitaví do Omahy, usazenou nyní řádnou obslužou a pohodlím to nejlepší. Chutná jídla z vřidně české kuchyně vřidně vás uspokojí. Vřidně zařízení, hostinec ve spojení s hotelom. O přídě mistřích i venkovních krajův aktivě žádá

JOSEF PIVONKA

Box 18, a William ul. OMAHA, NEBRASKA

ARE YOU SATISFIED WITH YOUR COMPLEXION?

Take care of your complexion and your complexion will take care of you.

CHOOSE PURE AID. CHOOSE CREME ELCYVA THE PURE, DAINY, TONIC OREAM THAT HAS STOOD THE TEST FOR YEARS.

"Makes the skin like velvet"

SEND 10c FOR LITTLE SAMPLE

JAMES C. CRANE, 104 FULTON ST., NEW YORK